„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте овакиx ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедно“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

БРОЈ 17. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 31. ЈАНУАРА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Змајева педесетогодишњица.

Ова је година — Змајева. Навршује се 50 година, како је др Јован Јовановић, Змај, узео перо у руке, да њиме крчи просветну народну њиву. Благословен онај тренутак када се то догодило!

Будимпештанска омладина српска, „кола младих Срба“, покрете се, да на данашњи дан, 31. јануара, прва прослави тај тренутак. Она приређује у почаст Змајеву свечану седницу, те је тиме отпочео низ свечаности у почаст Змајеву.

И опет понављамо: Ова је година Змајева! Свечана седница „кола младих Срба“ тек је први лист онога венца, којим ће народ наш да окити светло чело Змајево.

Змајевом песништву нема такмаца ни у већих народа. Змајеве песме задовољавају и срце и памет. Његове су песме и лепе и мудре. Оне заносе и уче. И онда, Змај је српски песник. Он и кад пева у свету, у тој је песми српски дух. Змај није сео на пегаза, он се збратимио са српском вилом.

Јесте ли пратили програме светосавских беседа?! И нађосте ли још коју ван новосадске, да на програму не беше исписано име Змајево?! Змајево песништво је освојило цео српски свет. Занело нам је и душу и срце и памет, без њега не можемо. Да може бити да нам узме ко то песништво, ми би осетили ужасну празнину. Осиромашили би.

Змај нам је дао све, што је имао. Ал можемо слободно рећи, дао нам је у преводу и све оно, што је најлепше у немачком, мађарском, руском песништву, па чак и у енглеском. Змај је разгрнуо завесе наше, те пустио да нам светле и туђа сунца, те да и она загревају срца наша.

Вредност Змајева као лирског, драмског, епског песника призната је. Али је лиико још достојно оценио вредност Змајеву као политичког песника? А Змај је радио десетинама година на политичком песништву. Многе су те песме биле дневне вредности, многе ће се погубити, доцнији нараштаји неће их више разумети. Али утисак тих песама беше у своје време — огроман. Многа и многа Змајева песма вредила је колико и Милетићев чланак. Змај је умео у својим политичким песмама да одушеви клонуле, умео је да једном једином искром великог ума свога расветли ствар, а умео је сатиром својом да погоди народне противнике посред срца.

Увек чист, увек поштен, увек напредан, увек слободоуман, увек искрен пријатељ свога народа, борио се Змај у друштву са најнапреднијима. Онда, кад је наш народ водио најљућу, најдурашнију борбу, Змај беше у првим редовима с Милетићем.

Био је међу првима, ал никад није — командовао. Није се истицао и волео је да се повуче, кад не прети опасност. Ал кад нађе оштар напад на народ наш, кад редови почну да малаксавају, ил кад треба напред, онда је Змај бацао у редове противничке — шрапнеле.

Није овде место да пишемо о политичкој улози Змајевој, као песника и књижевника. Али не треба заборавити и неће се заборавити никад година 1884. Кад болест отрже са попришта Милетића, а једни се повукоше, други пођоше куд не треба, онда је Змај у свом „Стармалом“ са песмама и штипалицама својим, давао правац читавој странци. . .

Но још у оно доба, док је привидно ишло све као што треба, видимо Змаја где се посвећује новом пољу. Змај се окренуо деци. Због чега?

Пророчко око Змајево провидело је оно, што ће да наступи и он заложи сву снагу своју, да створи од деце људе, боље људе но што смо ми. Ако нам деца не буду боља, родољубивија, поштенија од нас, онда је наша народна будућност у опасности.

Ово, што ми остали почињемо да увиђамо тек данас, пророчко око Змајево прозрело је још пре 20 година. . .

И вину се Змај на другом крају небу под облаке и поче да пише песме за децу, које су непадмашне, и освоји срца дечија још јаче, но што освоји срца одраслих и створи педагошки лист, „Невен“, који је изазвао дивљење стручњака, те данас исповедају, да је Змај највећи баш у педагошкој књижевности. . .

Навршило се 50 година змајевања Змајева на небу српске књижевности. Од стране српске омладине пештанске кресну прва варница благодарности. Ми је поздрављамо! И наскоро ће се састајати сличне варнице из свију српских крајева и разбуктиће се пламен признања нашега, који ће уједно расветлити заслуге Змајеве на далеко.

Пре 25 година, октобра месеца, прослављена је свечано у Н. Саду Змајева 25-годишњица; ове године октобра месеца прославиће се без сумње у Загребу 50-годишњица Змајева благотворна рада на народној њиви нашој. То ће бити општа слава. А не треба да буде ни једно српско место које у току ове г дине не пође стопама кола младих Срба. Јер је ова година — Змајева. . .

Ово је прва наша реч, којом поздрављамо прву варницу благодарности према неоцењивим заслугама: Змаја, Јована Јовановића.

Посланичка конференција.

Нашем ће народу одлакнути у грудима! Дануће душом! Његови посланици се споразумеше!

И зар смеде бити друкчије?! Кад свако врши своју дужност, не можемо се разићи у оном, што је најглавније. И не можемо дуго вући на две стране, где се тиче народна образа и права народних.

Не би били искрени, кад би рекли, да смо занети закључцима минуле посланичке конференције. По нашем мишљењу испуштено је доста што-шта, што се могло учинити. Ал већ — решено је бар оно најкрупније. А изгледа нам, да ће се моћи у току борбе понешто још и допунити и исправити.

Задана реч је свакојако одржана. А то је од неоцењене важности. Где тога нема, тамо наступа оно, што је последње. Губи се вера у поштење, нестаје сваке подлоге за заједнички рад.

Дакле је закључен меморандум. Закључено је да се изнесу Његовом Величанству докази, да наш народ и наши посланици не раде против добро схваћених интереса цркве своје, па да автономија наша не стоји ни у противности са добро схваћеним државним интересима. И изнеће се све повреде, које су нанесене нашој автономији и молиће се скорији састанак сабора са свима уставним правима његовим.

И још к томе, да нико не смета општинама, већ да се остави увиђавности њиховој, да и оне моле то исто.

Већ у овом кратком извештају о конференцији, што га доносимо одмах за овим редовима, видеће се, да ли се могло и што више учинити.

Но да оставимо то. Главно је за сад, да се закључак конференције и изврши. Од кашике до уста је често далеко, ал ми сви морамо веровати, да тога неће бити и морамо радити на томе, да то не буде.

Данас се осећамо јачи, па и задовољнији. Пошло се напред! Проглашен је енергичнији рад. И већ с тога ћемо имати више поштовања. И неће нико моћи рећи: посланици не траже оно, што и народ и што је тражио петровдански сабор. Па неће нико наћи места, где ће подупрети, да нас извали из темеља нашег.

А сад ево првог, збијеног извештаја са посланичке конференције, у коме има оно, што је најглавније.

* * *

Конференцију народних посланика на српско народном црквеном сабору отворио је барон Живковић у 10 сати пре подне, пошто, се констатовало да је присутно 37 посланика. После подужег говора, изнео је барон Живковић овај предлог:

Да се посланичка конференција молбом или резолуцијом, обрати на патријарха, да га позове на дужност у смислу саборског устројства да се што пре сазове наш одгођени сабор. У противном случају да му се попрети народним проклетством. Исто тако да се позове српски клуб, да поради код меродавних фактора, да се сабор сазове, иначе и њему престоји народно проклетство.

Др. Ђорђе Красојевић, у име радикалних посланика вели: Наш је предлог кратак, наиме, да се изврши закључак последње посланичке конференције; ми га немамо написаног, али ће мо га касније изнети формулисаног.

Јоца Марковић, предлаже, да се искупи задана реч и поднесе м морандум круни, који ће депутација однети.

Др. Божески, да се усмено поднесе жалба цару. Ч тир световна и два свештена лица на челу са патријархом, а

ПОДЛИСТАК

КАКО УМИРУ ЉУДИ.

Од Емила Золе.

Месец јануар био је оштар и хладан Од посла ни трага, а у кући ни хлеба, ни огрева. А породица Морисо била је већ близу умирања од глади. Жена је прала, човек зидар. Становали су у Батињолу Ри-де-Кардипет, у кући са надимљеним црним зидовима, чије испаравање је кужило цео градски крај.

Соба, на петом спрату, у којој су живели, налазила се у тако порушеном стању, да је киша продирала кроз пукотине таванице унутра. Ал' они би били и с тим задовољни, само кад не би њихов мали Фрања, дечак од десет година, требао јачу храну, да би могао расти и развијати се.

Дете је слабуњаво. Довољно је један поветарац па да га обори у постељу. Кад је ишао у школу, предао се свим напором учењу и за то је често побољевао

Он је иначе врло разуман и преко мере даровит деран. А знаде да разговара као какав одрастан.

По улицама ће се чистити снег. Оцу је пошло за руком, да ту нађе посла. Тако је свако вече доносио кући по четрдесет суа. А то је било таман, да се не гладни, док не отпочну изнова зидарски послови.

Кад је човек једног вечера дошао кући, затече Фрању у постељи. Мати не зна шта му се догодило. Она га је послала у Курсел својој тетци, која је трговала са старежом, да види, не би ли нашла за њега какву топлију одећицу, него што је танка платнена блуза, у којој се смрзавао.

Али њена тетка имала је све саме прострапе, човечије хаљине. И кад је мали дошао кући, изгледао је као пијан. Прозебао је.

Сад лежи, ето, сав румен у лицу. Бунца свакојаке глупости. Мисли да се игра са ку глама и пева песму за песмом.

Мати обесила неку издрту завесу на прозор, да заклони једно разбијено окно. Осим тога, на поду се налазе још два окна, на која се даје видети и парче плавог неба. Дуга беда и невоља опљачкала им је орман са рубљем. Што је још било белог рубља, све је то отишло у заложницу. Једног вечера отишао је на исти начин и сто са две столице.

Фрања је спавао на голој земљи. Ал' од кад је болестан, лежи у постељи. Но и ту се не осећа угодно Перје је продато, те перјача остала празна. Шта више, мати и отац су спавали у једном углу на слами. То би ружно било и за пса каквог.

И обоје виде, како се Фрања превриће немирно у постељи. Шта је дечку, да је тако узбуђен? Да га није ујела каква животиња, или му је дато да пије што, од чега се поболео! . . .

Госпођа Бонет, суседка, ступи у собу. И кад виде малога рече: грозница је. Та и она је изгубила мужа у сличној болести.

Мати проли сузе и стиште Фрању у своја наручја Отац је одјурио као без душе, да доведе каквог лекара

И довео је са собом једнога Некаквог узрастом високог човека са озбиљним погледом. Он слушаше на леђима малога и куцкаше му прса, не говорећи ни речи. Онда је морала госпођа Бонет донети из своје собе артије и оловку, да напише рецепт.

А кад је хтео ћутке и да се удали, управи мати са загушним гласом на њега питање:

— Шта фали моме детету, господ'н докторе?

— Има запаљење груди — одговори он кратко, без икаквог даљег објашњавања.

Али онда питаше:

— Јесте ли уписани код каквог добротворног друштва?

— Нисмо, господ'н докторе. . Није нам ни требало. До летос нам је било добро. Само нам је зима донела ову невољу.

— То је зло, велико зло! . . .

И с тим се удали, обећавши да ће опет доћи.

Госпођа Бонет пружи двадесет суа, да се отиде у апотеку. За Морисовљевих четрдесет суа купљено је две фунте говеђипе, нешто угља и једна свећа.

И прва ноћ је прошла доста добро. У пећи је горела ватра Болесник је усљед јаке врућине заспао, више није говорио. Његове мале руке горе. Кад га видеше родитељи тако мирног, охрабрише се. Помислише, биће му боље. Ал' следећег јутра разуверише се. Лекар стајаше поред постеље, са изразом човека, који нема више наде и вртеше главом Њих обузе изнова страва. . .

Пет пуних дана трајало је ово стање непромењиво. Фрања је лежао у својој постељи. Кроз отворе крова и прозора као да је све бешње продирала невоља.

Другог вечера продата је последња материна кошуља. Трећег — још остатак перја, да се исплате лекови. Онда је био крај свему. Више није било ничега.

Морисо је још непрестано чистио снег. Али његових четрдесет суа више нису били довољни, да покрију нагомилане трошкове. Како ова љута зима може да му угграби његовог Фрању, желео је да што пре наступи југовина и ако је стрепио од ње.

На раду се сретан осећао. Онда мисли само на свога дечка, који болан лежи борећи се са смрћу, те жудно жели, да види сунчани зрак, пролетњи одисај, који ће леду и снегу да учини крај. Само кад би припадали каквом добротворном друштву, бар би имали бесплатно лекара и медицину!

Мати је била у Мерису. Тражила је какве год помоћи. Но тамо су јој рекли, да има већ нагомиланих молбеница, те мора чекати. Али је и пак добро прошла. Добила је бар нешто па хлеб. А нека милосрдна госпођа дала јој је пет франака За тим је изнова отпочела беда.

Петог дана донео је Морисо кући и својих последњих четрдесет суа. Наступила југовина па су га отпустили.

Сад је изгубљено све: пећ остала незагрејана; хлеба нема, а ни рецепти се не носе више у апотеку.

У празној соби, са чијих зидова цури влага, стоје мати и отац смрзавајући се код постеље малога, који лежи борећи се са душом.

Ни госпођа Бонет не улази више унутра, да их надгледа. Врло је осетљива женска, те би јој и сам поглед на њих проузроковао и сувише туге.

Остали се укућани устумарали покрај врата. Час-по имати се баци обрхвана грчевитим плачем на постељу притискујући себи дете, да би га утешила. За то време стојао би отац замишљено по читав час на прозору, и отискујући стару завесу, посматрао би како од југовине са крова потоком цури вода, која претвара путове у море од блата. Ваљда ће

ако патријарх неби хтео ићи, то сама депутација да оде и своје тегобе круни усмено поднесе.

Др Богдан Медаковић предлаже, да се поднесе меморандум угарском и троједничком сабору. Пошто су посланици од једног законодавног фактора т. ј. круне одбијени, и с тога једнога разлога он доноси предлог да се посланици обрате меморандумом на другог законодавног фактора, а у томе меморандуму, да се наброје сва гравина.

Др. Миша Михајловић, износи за тим формулисан предлог радикалних посланика: Предлог за одлуку:

Конференција народних посланика на српском нар. црк. сабору одржана дана 28. јануара (9. фебр.) о. г. после дуге и исцрне дебате закључује.

1. Да се изабере један одбор од 9 особа за састав меморандума на Њ. В. у ком имају бити наведене све крупније повреде и наметци, који су нанети нашој автономији за ово последњих 30. год. уз молбу за сазив слободног сабора са свима правима његовим и уставним гаранцијама. А полазна тачка овог меморандума има бити интимат мин. пред. барона Банфија.

2. Да нарочита депутација од девет народних посланика лично однесе и преда овај меморандум Њ. В., а у исто доба да информише о овоме кораку угарску и троједничку владу.

3. Меморандум овај има се превести на мађарски, немачки и француски језик и штампати о трошку народних посланика, те се има раздати свима посланицима аустријског државног већа, а и угарског и троједничког сабора, а осим тога свима већим листовима, како у Аустро-Угарској тако и ван ове, ради информације истих. Меморандум овај има се предати најдаље до Ускрса ове године.

4. Нацрт меморандума има се претходно штампати и раздати свима посланицима народних странака, да у закључном року пошљу своје приметбе не исти; а нацрту овом имају се додати и одељена мишљења појединих одборника, те да се позову посланици да даду свога гласа, дали да иста оделита мнења уђу или не, и ставе своје примедбе на меморандум ако их имају.

5. Све српске православне црк. општине имају се позвати да потпомогну акцију посланика народних странака своји одлукама и молбом на Њ. В. за сазив слободног сабора са свима правима и уставним гаранцијама.

6. Да се позову срп. прав. црк. општине у Троједници, да се што пре придруже молби жупаније личко-крбавске.

7. Засебним резолуцијама да се осуди патријарх, саборски одбор и српски клуб што не врше своју дужност.

8. Да се позове патријарх и саборски одбор да упуте фишкала народних фондова да сместа подигне парницу и у грунтовници забележи препорност ради повратка незаконито продате беочинске каје, да неби наступила застарелост, јер за тај случај скидају посланици са себе сваку одговорност пред народом и историјом.

После дуге исцрпне и бурне дебате, у којој су врло млоги посланици учествовали предлаже барон Живковић да се сложе сви у овом његовом предлогу:

Нека данашња конференција изабере један одбор, који ће саставити меморандум на народ, у коме ће осудити и патријарха и српски клуб и саборски одбор, што не врше своју дужност. Навести све шта су до сад народ посл. учинили за сазив сабора и одбрану автономије и тиме скинути одговорност сваку за све невоље и недаће са народних посланика. Само ако се у овоме продлогу сложе сви у том случају одустаје он од свог првобитног предлога. Са свију страна довикују: то није мемо рандум то је проглас на народ, што је већ раније учињено, доста је дебате него да гласамо.

Др. Малешевић, др. Чобанић и други одлучно се противе гласању, него да се сложе сви у Медаковићевом предлогу.

Др. Гаврила предлаже обратно, да се у смислу саборског закључка и закључка последње конферен. посланика народних странака сложе сви посланици у предлогу др. Михајловића.

Већина посланика тражи и опет гласање, јер је већ било доста дебате.

Др. Божески одустаје од свог предлога у интересу слоге.

Др. Медаковић одустаје такође од свог предлога пошто је хтео тиме да избегне расцеп народних странака и да омогући барону Живковићу, да и он одустане од свога предлога те да се прикључи меморандуму, а пошто са тим није успео, то поплачи свој предлог.

Др. Илија Вучетић предлаже тада, да се усвоји први део предлога дра Мише Михајловића и усваја и разлоге дра Е. Гавриле, да се посланици обрате преко изабраног одбора и на угарску владу, те личним додиром обавесте је о нашим тегобама и нашим жељама Но, није за то, да се меморандум лично носи владару, него да му е писмено пошаље, А све остало из предлога др. Михајловића, да има отпасти.

Др. Михајловић пита, да ли се под тим разумева, да и српске православне црквене општине имају обуставити сваку даљу акцију.

Закључено је, да се ова конференција не обраћа на поједине општине ради потпоре, но да се то оставља увиђавности и слободној вољи наших општина, те ако исте општине продуже и даље подастирање молбеница Њег. Вел. то да томе неће нико сметати.

Према томе је, пошто барон Јован Живковић није никако хтео да одустане од свог предлога, донета одлука са 30 против 7 гласова: да се круни поднесе меморандум, у коме да се навсду све повреде, сви наметци за последњих 30 година, и да се тражи слободан сабор са свима правима и уставним гаранцијама. Да се овај меморандум до Ускрса круни пошаље а да се изабере одбор од 9 лица, који ће тај меморандум саставити и ставити се у лични додир са новом владом угарском.

Посланици су овако гласали:

Др. Ђорђе Красојевић, да; др. Миша Михајловић, да; др. Емил Гаврила, да; др. Жарко Миладиновић, да; др. Миливој Миладиновић, да; др. Славко Милетић, да; др. Јован Радивојевић-Вачић, да; Игњат Димић, да; поп Божа Поповић, да; поп Стеван Моловић, да; поп Јоца Гавриловић, да; поп Драгољуб Живковић, да; поп Сава Стојаковић, да; поп Јован Јовановић, да; поп Пера Велебит, да; Јоца Марковић, да; Коста Јовановић, да; Стеван Каламбер, да; Мата Косовац, да; Стева Вукадиновић, да; барон Јован Живковић, **не**; др. Илија Вучетић, да; др. Милан Божески, **не**; др. Богдан Медаковић, да; др Стеван Малеш вић, да; др. Паја Теодоровић, **не**; др. Владимир Чобанић, да; Паја пл. Еремић, да; Васа Муачевић, да; Паја Гостовић, да; поп Лаза Кађански, да; поп Сава Теодоровић, **не**; поп Младен Јосић, да; Аркадије Варађанин, да; Никола пл. Милић, **не**; Сима Мишчевић, **не**; Сима Богдановић, **не**.

У исти одбор бирају се: Др. Гаврила, Др. Красојевић, Др. Михајловић, Др. Вучетић, Др, Малешевић, Паја Гостовић, Др. Медаковић, Др. Никола Ђурђевић и Игњат Димић.

Конференција је закључена у 7 ½ сах.

У једном од наре них бројева донећемо опширан извештај о овој конференцији.

Нови Сад, 30. јануара.

Зидање српске велике гимназије новосадске. Веома је добро, што је јавност узела ову ствар у своје руке. Сад ће се брзо расчистити. Чланови патроната тврдили су, да Лаза Милошев неће да пристане на лицитацију, па да се зидање гимназијске зграде преда ономе, ко је најјефтинији. То би било свакојако за осуду.

Међутим Лаза Милошев штампа дугу преписку у којој су све саме познате ствари. Но главно је ово: Он тврди да се у патронату рекло изрично: „да ће патронат ономе издати грађење, који се њему (патронату) свидио буде а ако дотични буде скупљи од других, онда ће бити и он (Милошев) умољен, да томе присуствује“.

Ако је ово овако, онда патронат нема право. Јер градњу гимназије треба уз прописану гаранцију поверити ономе, ко је најјефтинији.

Пошто је ствар журна, свакојако не би требало задржавати лицитацију и правити данас сметње.

А ако се патронату свидило буде, да даде градњу ономе, ко није најјефтинији, онда ће по самим речима Л. Милошевог, он имати прилике, да протестује против тога, па да и не изда новац. И у том случају имао би уз себе све, који хоће право.

Са свим је у реду, да и патронат рекне своју реч, јер је ствар журна и треба да се изведе што пре на чисто. Не треба да запне ствар. А не може се трпети, да се у јавним стварима ико похајдучи

Политичке вести.

Троједнички сабор. Седница од четвртка била је врло бурна, опозиција је почела била чак и опструкцију. На дневном реду је био избор у Писаровини. Предлог верификацијоног одбора је био, да се избор потврди а предлог опозиције, да се нареди истрага. У дебати су учествовали многи говорници, нарочито од стране коалиране опозиције. Када је велики жупан Ковачевић говорио и покушао, да побије тужбе опозиције, ова га је лармом прекидала. А када је Кутузовић говорио, са густо напуњене галерије, а нарочито где су седели свештеници, орило се бурно одобравање, тако, да је председник морао дати галерију исправнити. Док се ово дешавало наступио је био одмор од десет минута. За време одмора изродила се жестока свађа између заступника Вуксана и Кутузовића. Око 10 сати опозиција је закључила опструкцију, а Бањавчић је попретио, да ће до по ноћи говорити. Око 11½ Бањавчић се беше у говору сасвим уморио. Опозиција је у више пута затражила одмор. И када председник није хтео да дозволи одмор, настала је ларма, лупало се са заклопцима од астала, метеж је трајао читав четврт сата. На предлог опозиције претворила се седница у тајну, у којој је предложила опозиција де се недозволи потпредседнику Спевецу да председава. Но затим се поименичним гласањем решило, да нема разлога за тајну седницу и ова се опет претворила у јавну. Око 1½ сата опозиција је одустала од дебате и седница закључена. За трајања седнице било је и занимљивих призора. Тако н. пр. заступник Мазура предложио је био, да се дворана проветри и одмах скинуо капут, па даље расправљао. Ово је било изазвало на леници допадање а на десници негодовање.

У одбрану автономије.

Молбеницу Њ. В. краљу, да се наш одгођени народно-црквени сабор што пре састане, и да се том сабору ујамче сва права његова, закључиле су поднети до сада ове општине: Нови Сад, Стари Бечеј, Фелдварац, Вегеч, Ириг, Лединци, Кула, Силбаш, Ујма, Стари Сивац, Стари Врбас, Товаришево, Нештин, Врањево, Српски Елемир, Митровица, Деска, Ђурђево, Беочин, Тител, Гардиновци, Ада, Кленак, Параге, Мартинци, Бавониште, Старчево, Крчедин, Кач, Футог, Турски Бечеј, Чалма, Чортановци, Сусек, Јазак, Бајша Брђани, Оросламош, Платичево, Мађар Бољ, Загајица, Бешеново, Каменица, Перлез, Дарувар, Павловци, Делиблато, Крушчица, Румa, Мајиш, Врдник, Канак, Земун, Врачевгај, Батоња, Вршац,

---

то донети његовом Фрањи колико било олакшице.

Једног јутра рече лекар, да неће више доћи. Дете је изгубљено.

— Ово влажно време ускорило је катастрофу — рече он.

Морисо подиже стиснуте песнице горе Дакле сироти људи морају пропасти ма било какво време!... Док су стезали мразеви, била је једна невоља. Само што је мало отпустило, та се невоља још и погоршала. Ај! Само кад би жена пристала, па да потпале какву запаљиву материју и — да их сво треје уједаред нестане. А то би тако брзо било!....

Мати се поново пожурила у Мерис. Опет су јој обећали помоћ, само мора још чекати.

Но какав грозан дан! У соби је горка зима. У једном углу ромиња упутра киша. Морало се подметнути буре, да се прихвати вода. Од јуче нису још ништа окусили. Дете је добило само шољу теја, што је донела горе вратарка.

Отац сео код стола, па се подлактио и укоченим погледом као мртав гледа преда се. У ушима му непрестано зуји пропаст. Мати сваки час одлази вратима и са нестрпљењем изгледа обећану помоћ.

Међутим је било већ шест сати и још ништа није стигло. Сутон се полако спушташе. У соби биваше све мрачније. На пољу дан као да изумираше....

У једаред под ноћ поче Фрања да муца испрекидане речи:

— Ма-ти. . . ма-ти. . .

Мати се наже над њим и — у исти мах осети на лицу снажан уздах. Даље није чула више ништа. Само је приметила нејасну детињу прилику, како лежи са натраг заваљеном главом и укоченим вратом

Уплашена, запомагаше:

— Свећу амо! Брзо свећу!... Фрањо, чујеш ли мајку?

Свеће није било више. Она у бразни припали жигицу, али и та јој се скр'а. Онда пипаше са дршћућим рукама лице свога детета.

— Ох Боже, он је мртав!... Реци Морисо, је ли мртав?

— Е — па шта ћемо. За цело да је мртав. И боље за наше мило дете!

Вика и дрска материна покренуше напослетку и госпођу Бонет, да уђе са својом лампом унутра!

Док су се женске забавиле око Фрање, да га наместе у постељу, зачу се лупњава на вратих.

Једва једаред дође исчекивана помоћ; десет франака и упутница за месо и хлеб. Морисо се горко насмеја и рече: Тешко сиротињи. Њојзи стиже помоћ обично после смрти.

Али госпођа Бонет, која је постала поново врло љубазна, говорила је супрузима, да не вреди толико јадиковати. Фрањи неће ништа поможено бити, ако ће и гладовати на одру његову. Него, боље ће бити да иде по месо и хлеб. Додаде још, да ће донети и свеће. Одобрено јој је.

Кад се после вратила натраг, постави сто и изнесе са свим топлих кобас ца. Полугладни родитељи наклатише се на јело и не обзирући се на мртваца, чије се мало бело лице видело у присенку. У пећи је обиљно горела ватра У соби беше пријатно. Очи материне напуне се покад-кад сузама. које се котрљаху преко њених образа, залевајући хлеб, којег у руци држаше.

Како би се Фрања сад угодно осећао и како би радо јео кобасица!..

Госпођа Бонет не хтеде прилећи. Целу ноћ је преседела код мртваца. Кад је било око једног сата после по ноћи, пошто је Морисо заспао са наслоњеном главом на зачељу постеље, зготовише женске себи кафу. Позваше у друштво и другу суседку, осамнаестогодишњу шваљу неку, која донесе са собом остатак један рабије, да се мало и поткрепе

Три женске пиле су кафу и разговарале тихо. Претресале су разне случајеве смрти о којима су знале. Али мало-по-мало глас им је бивао све јаснији. Ракија их је загрејала, те им се разговор простирао и на далеке предмете. Говориле су о појединим догађајима у кући, у варошкој четврти; претресале су вест о крађи, која се не давна догодила у улици Ролет. По кад-кад устане мати, посматра Фрању и кад се увери, да се није кретао седа поново на своје место и продужује разговор.

Како случај смрти није био пријављен одмах, морали су малога задржати код себе још и сутра дан. Имали су само једну собу и морали су са мртвим дететом у једном простору живети, јести и спавати. За час их туга пређе, али чим се поново сете свога детета, горко цвиле.

На послетку, следећег дана донеше и сандук. Није био већи него каква кутија за играчке. Иначе врло прост. Четири хљаво орендисане даске, то је било све. Добили су га бесплатно од друштва за сахрану.

А сад напред! Скоро да се трком ишло цркви За сандуком малога ишао је отац са два друга, које је на путу срео. Даље мати, госпођа Бонет и она друга сусетка — шваља.

Сви су газили блато више чланака. Киша до душе није падала, али је магла сипила тако густо, да им је влага кроз одело продирала.

Опело је било брзо готово. И сад се пошло са летењом брзином преко калдрме. Гробље је лежало необично далеко. Чак негде иза вароши. Ишло се поред Авни-де Ст. Гиен а, па кад се прође поред царинарнице тек онда се стигне у њега.

Гробље је повећи ограђен простор. На грудовитом неравном земљишту расте коров. У задњем делу његовом налази се један ред жалосних танких дрвета, који своје црне гранчице небу горе подижу.

На послетку приспе спровод и на одређено место. Но сад поче и киша да пада. И под пљуском кише морало се чекати још на свештеника, који се на послетку промоли идући из једне мале капеле.

Фрања ће бити са многим другима положен у дубину једног заједничког гроба за вечити мир. На земљи даље види се множина венаца разметнутих од ветра, венаца због влаге иструлих, — то је царство жалости и јада, опустошено, изгажено, на коме се лако примећује гомилање лешина, које предграђе шаље овамо од глади и зиме уморене.

И сад је свему крај. Грудве се котрљају мукло у дубину доле. Фрања се налази у дубини заједничког гроба и родитељи га остављају, немогући у блату ни клечати.

Киша надаше још непрестано.

Морисо, који је од десет франака, што их је добио од добротворног друштва, имао још три, позове своје другове и суседкиње у једну винарницу, да што год закусе. Уђу унутра, испију две литре вина и потроше парче сира. Онда опет плате другови друге две литре, и кад се друштво враћало у варош налазило се у најлепшем расположењу.

Превео; **Т. Костић.**

Јарковац, Мала Маргита, Опаво, Сока, Вогањ, Арад, Црепаја, Стејановци. Фаркаждин, Кумане, Калуђерово, Белобрешка, Дивич, Сушка, Чаково, Белегиш, Доњи Ковиљ, Влајковац, Српска Неузина, Иланџа, Дубовац, Илок, Трештеновци, Черевић, Павлиш, Стари Бановци, Шуљам, Српски Ченеј, Тараш, Нерадин, Ново Тоболе, Пешта, Лалић, Јозепово, Лежимир, Арад-Гај, Велики Радинци, Сакуле, Модош, Мали Бечкерек, Суботиште, Нова Градишка, Шид, Крушедол, Старе Шове, Толвадија, Гргуревци, Парта, Санад, Пирош, Буковце, Црна Вара, Српски св. Петар, Плочица, Кишфалуба, Визић, Томашевац, Рогоље, Смољановци, ђала, Иванда.

Свега **118** општина.

*

Смољановци. Српска православна црквена опћина смољановачка у седници својој од недеље (24. јануара) једногласно је закључила, да се пошаље молба на Његг. Величанство ради сазива сабора.

*

Бала. Српска православна црквено-школска скупштина ђалинска у редовној седници својој, држаној 28. јануара о. г. једн гласно је закључила, да се пошаље молба на Његово Величанство, да се што пре сазове наш српски народно-црквени сабор са свима правима његовим.

*

Иванда. 16. јануара. Српска православна црквено-школска општина закључила у ванредној скупштини на предлог Алимпије Перинца, члана скупштине да се придружи стотини својих посестрима за сазив сабора са свима правима његовим! — „Не презајући што је новосадска молбеница враћена, пођимо даље, не клонимо духом.“

Светосавска беседа у Бечу.

Двострука привлачна снага на првој страни позивнице — прво: светосавска беседа, друго: приређује је српско академско друштво „Зора“ . . . Не отићи — жао, а отићи — бојиш се разочарања! У Бечу беседа могла би бити, као оно и лане, и преа — само по имену беседа. Приређује је српска „Зора,“ а могло би се десити, да буде врло мало чланова „Зоре“ на тој беседи. — Па онда, Беч, је туђа варош, и већ у напред треба ти се спремати за разговарање немачким језиком.

Али трећа привлачна снага беше на другој страни. То беше програм: 1. Дав. Јенко: „Двори Даворови,“ пева мушки збор „Зоре.“

2. „Из српских нар. песама,“ пева уз гусле госп. Миле Прита, медицинар.

3. Фр. Лист: „Grand galop chromatique,“ свирају у два клавира ђце Олга плем. Бајића, Вера плем. Бајића. Даница Остојића и г. Душан племић Бајић.

4. а.) Ст. Ст. Мокрањац: „Лем-Едим.“

б.) Фр. Шуберт: „Боравак,“ баритон-соло уз пратњу клавира, пева г. Бошко Петровић, филозоф.

5. Ст. Ст. Мокрањац: „I. руковет,“ пева мушки збор „Зоре.“

Програм се свиђа. И побуђује к томе радозналост: како ли ће се то докрајчити? Идемо. да видимо и да чујемо.

Почиње програм и завршава мушки збор „Зоре.“ Ове године новина! Очекује се нестрпљиво. Једни су већ спремни, да се после подсмехну. „Тако им и треба! Што се пружају испод губера?!“ Други не верују, „да ништа може бити добро из Назарета.“ Трећи — мало их је — мисле: „Боље наше, па макар и лоше!“ . . . Нестрпљивост расте, јер је већ 9 часова, а још се не почиње. — Приређивачки одбор зебе и бојажљиво шапуће: не ће ваљати. Једни осуђују коровођу, што је изабрао тешке песме; други, што је почео вежбање тек пре 16 дана. Генерална проба, како веле трећи, „није била баш глатка.“

Почело се. Јенкови комади свагда се свиђају. Наравно треба их извести честито и у целини, без поправљања и изостављања. Коровођа г. Пера Михајловић није дотеривао ништа „за своје“ певаче. Морало се све научити, и научило се. Награда је било одушевљено пљескање:

„I. руковет, из моје домовине“ Ст. Ст. Мокрањца занела је публику .Мокрањац стоји у хармонизовању српских мотива на великој висини. Он уме, да да песми пратњу, која је снажи, па слушача дира, осваја. Мокрањац је у томе јединствен, и ми се поносимо њиме . . . А збор „Зоре“ отпевао је тај његов комад красно. Тешки прелази изведени су лепо и тачно. Сола су срећно одабрана. — Г. Михајловић, својом способношћу, чврстом вољом, и не жалећи труда, доказао је, да чланови „Зоре“ могу, само кад хоће; а певачи су показали, да су Срби најподобнији да ваљано прикажу Србина музичара... И уверен сам, да би и госп. Мокрањац био задовољан, да је откуда био овде, изван своје домовине, па слушао своје звуке „из своје домовине.“

Друга новина ове године: Песме уз гусле. То је тачка, која ће најзначајније да означи с р п с к у беседу. Већ замишљам гуслара — истина, одевена ála franko — ма замишљам високо чело, забачену косу ála Бранко, ватрене или сањалачке очи. И већ чујем звук гусала, и одломак српске епопеје, који оно добар јунак беше, што једанпут бритком сабљом мане?“ Или: „Тону вранац коњу до колена у земљицу ноге све четири.“

Изишао је гуслар. Стеже гусле и гудало, и клања се. Несам се преварио. Слика је она, како сам замишљао. Да, — очи сањалачке!

Госп. Прита прилично гуди, а пева пријатним гласом, врло пријатним . . . Али ме преварио у очекивању. Он не певаше

„нисам дрво, да на ватри горим,
ни кошуља, да на кули висим,
нит' сам риба, да по мору пливам.“

Не. Он није ни једне народне песме певао. А одбор нас је преварио, да ће се певати „по срп. нар. песама.“ Госп. Прита певао је до душе у трохејском десетерцу, али нешто своје, нешто дугачко, нешто не баш вешто.

И после те песме био је аплауз, ваљда акт куртоазије! И иза тога аплауза смиловао се госп. Миле и отпева народну песму „Марко оре цареве друмове! — Слушао сам са задовољством. Мило ми је било; а криво ми је било, што ме је првом преварио песмом.

Свирање уз два клавира. Трећа новина ове године.

„Grand galop Chromatique“ Фр. Листа отсвиран је онако, како заиста заслужује. Карактеристика листа у „Симфонијама“ вреди и у свим делима његовим, и ја ћу је позајмити: „У Листа има смисла за звучне ефекте, и несавладљива нагона субјективности, те тежи за нечим новим. Узбрци сентименталних и херојских наступа без престанка се мењају такт, врст тона, темпо, карактер. По гдекоја осамљена мелодија истакне се за час, па је опета нестане у узбурканом метежу. Сваком нежном покрету стаје на пете бучна фанфара, свакој чистој хармонији оштра дисхармонија. Уопрос својим класичним претечама покушао се Лист у већим променама, у оштрijим противностима. Његова је музика карневол разноликости, и нема јединства; она је права туча између контраста, који се не могу измирити“. Ја тим речима немам шта, и не смем ништа додавати.

Дух композиције схватили су свирачи и проникнули смисао њен, а то заиста спада међу најбоља својства добрих свирача.

То сам хтео да истакнем, и да признам госпођицама Олги, Вери и Даници и г. Душану племићу Бајићу, да су нас заиста изненадили.

Комад је сам по себи врло тежак, и тим се више треба дивити лакоћи, којом је изведен. Она неприсиљена гипкост у ритамским и хармоничним комбинацијама, при прелазима из једне у другу, одавала је потпуну вештину, која се мора признати свирачима.

Особита еластичност, која све више заноси слушача, чини се приређеном ђци Вери. На њој се опажао занос, преданост целе нутрашњости предмету, који извођаше; и ја бих своју жељу окренуо у савет, да се тај таленат не изгуби, да не престане у усавршавању, док не достигне оне висине, које је достојан.

Дела листова су, по речима Брендла, идеал нашега времена. И треба врло много разумевања, да се његовом музиком узмогне запети; јер Листа схватити — много значи! Његова су дела само под његовом управом имала успеха, какав им припада.

По Листа више нема.

Стога и није жалити на публику, те није примила његов „Galop“-а са оним ентузијазмом, како је отсвиран. Публика, ма како била разумна, по некад је ћудљива. . . . Можда би когод оборио кривицу на незгодан избор, на страни комад. Али у нас Срба нема скоро ни једне композиције за два клавира; а и у осталих је Словена мален избор. — Лист је јамачно одабран у оскудици згоднијега.

Међутим, господа свирачи задовољили су и своје и наше српско осећање, сами удесивши за осам руку каришик од српских мотива. То су свирали после и то се свидело публици већма. Премда је и то било изврсно хармонизовано и вештачки изведено, ипак остајем при тврдњи: публика је по некад ћудљива. — „Galop“-у је требало више пљескати!

Госп. Бошко Петровић отпевао је „Лем-Едима“ Ст. Ст. Мокрањца и лако и прецизно. . . И песник, и композитор, и певач — Србин, па опет се не осети никакав жар, не прођоше ме трнци ни за један час, ни један једити пут. Госп. Бошко учинио је, што је могао; али он није могао дати топлоте мелодији, која можда ни њега није загревала. Јер Мокрањац се ту ослања сувише на народне мотиве, који га толико буне при композицији, да му постане монотона, па нам ухо и нехотице чека, да нас композитор тргне на пажњу било темпом, било аријом, да разаберемо карактер композиције.

Опсег баритона г. Бошка Петровића, видио се особито у Шубарта „Боравку“ (Aufenthalt.) Шуберт је музичар и велик и оригиналан. Глас г. Бошка показао се у тој песми с пуно снаге и звука, као извежбан и школован глас, који привлачи, осваја. Премда се превод није посве подударао са мелодијом — речи у преводу немају оне силе, каква је у оригиналу — ипак је г. Бошко певао са заносним нагласом, са истицањем најсилнијих момената, са осећајем; па је изазвао у публици и осећај и одобравање.

Желети би било, да се г. Бошко прикаже широј српској публици.

— — — — — — — — — — — —

Беседа је била добро похођена. Дошли су готово сви, који су се очекивали. Стога је и почело покасно, што се ишчекивало.

Од краљ. српског посланства били су: посланик г. Михајловић, војни аташе г. Пантић и секретар г. Мих. Ристић.

Између многих пријатеља омладинских, који су били на беседи, сећам се г. г. посланика на царевинско веће Дра Квеквића и Дра Бајака, професора Велике школе г. Дра Вој. Ђорђевића, професора г. Зора, проф. г. Дра. Милана Решетара, председника словенског пев. друштва професора г. Дра Матије Мурка, професора г. Ст. Тодоровића, пароха српског г. Михајила Мишића, мајара г. Мамуле, гардиског капетана г. Свет. Манојловића, поручника г. Зечевића, адвоката г. Дра Ј. племића Козића и г. Дра Ивана Стратимировића племићи Кулпинског.

Од часних породица овдашњих, нека ми је некоје допуштено навести по азбучном реду: Бабић Бајићи, Бира, Војнић, Дудићи, Екман, Јаковљевић, Јанковић, Јованчић, Јосифовићи, Недељковић, Новаковић, Остојићи, Радмановић, Сечански, Тодоровић, Хаџи-Ристић, Црепајац и Шерб. —

Играње. Шест српских игара. Напредак! Срби почињу слободније подизати главу. Поносе се својим, и износе пред свијет. — Играло се пре одмора: Краљев Оро и Сељанчица; а после одмора: Наталино коло, Срба, Сремско коло и Заплет.

Играње се почело краљевим ором. Оро је повео краљ. српски посланик госп. Михајловић са госпођицом Олгом плем. Бајића. —

Игре су у опште игране и живо, и ватрено, и заносно, и тромо, и рђаво — како ко.

Цело вече било је врло забавно. Забављало се усрдно, својски, српски. Многи су са задовољством казивали, да се одавна несу тако добро провели. Многи су зажелели. да се ускоро опета тако позабаве.

И ја се уздам, да ћу дочекати.

А уздати се, да је било доста сувишка за ону цељ, којој га је „Зора“ наменила. Е-д-

---

Из области духова.

На месту где треба да се сазида српска велика гимназија новосадска, порушила је већ новосадска црквена општина три куће.

Рушевине су готове, али је зидање запело. Хоће ли та ствар кренути унапред и кад?

Дође ми на памет да зовем духа са оних развалина. Ако он не зна, други зацело не.

Седох за писаћи сто и призивах га. Рука ми крену и перо написа речи:

— Ту сам.

— Ко си ти?

— Раде Неимаре!

— Ко је крив, што мораш да пребиваш у рушевинама?

— Црквени одбор новосадски.

— Зашто?

— Требао је оставити оне куће, па да вуче кирију, а не да их руши.

— Шта је могао радити, кад је већ решено, да се на оном месту зида гимназија?

— А где су одрасли ти одборници? Зар у Пекингу или Техерану? Зар њима није било познато, како теку код нас све ствари? Па зашто су журили рушењем, кад су знали, да са зидањем мора запети?!

— Шта радиш ти на оним рушевинама?

— Кајем грехе!

— Какве?

— Пре много векова зидао сам велике, јавне зграде. Моје је име чувено у историји неимарства.

— Знам.

— Код великих, јавних зграда било је увек тешкоћа. И ђаво ми је шануо на уво, да ће се те тешкоће отклонити, ако зазидам у основи какву невину душу. Ја сам то радио.

— Знам! То је била глупост твога времена.

— А зар друга времена немају својих погрешака?

— Каквих?

— Доцнији зидари нису могли да сагради јавну зграду, ако не зазидају у основи њеној, нечију сенку.

— А сад?

— Сад многи и многи не могу да сазидају велику, јавну зграду, ако у основи њеној не зазидају глас свој, честитост своју.

— А зар ће то и овде бити?

— Оно, што ћеш у брзо видети, не треба да ти кажем ја. Збогом!

— Само још једну реч.

— Збогом, журим се. Скоро ће због зидања гимназије и опет да преговара патронат и Лаза Милошев. Зови ме после 14 дана.

— Збогом!

Сиромах Раде Неимаре. Он и данас испашта негдању глупост своју, а како ли се тек испашта — грех?!

Вести из места и са стране.

За манастир Грачаницу на Косову. Јавили смо раније, да је управа старе српске царске задужбине на Косову-пољу, манастира Грачанице, упутила у наше крајеве г. архимандрита Гедеона Марића, да скупља добровољне прилоге за оправку овог старог манастира. Г. архимадрит стигао је у наше крајеве и отпутовао у Будим-Пешту, где је успео добити од кр. угарске владе дозволу за скупљање прилога у Угарској. Г. армимандрит је већ почео рад и ми и овом приликом позивамо све родољубиве Србе и Српкиње, да приложе колико који хоће и може на ову свету цељ; оправку манастира Грачанице на Косову-пољу, задужбину српског краља Милутина. Г архимандрит Гедеон обићиће лично све наше вароши и села. ради скупљања прилога. Имена прилагача биће објављена.

Парохијско звање при св. успенској цркви у Новом Саду јавља да ће у лепој и оправљеној св. успенској цркви на Сретеније ове године отпочети редовно појати једно одељење појачког збора ученика српске велике гимназије новосадске. Пошто гимназијски појачки збор не може појати и у св. јовановској капели, због велике тескобности њене, то ће се почевши са Сретенијем па у напредак редовно богослужити у св. успенској дркви — а у св. јовановској капели у дане посвећене св Јовану Претечи и Крститељу и у друге дане који ће се народу у своје време објавити.

Управни Одбор Матице Српске имао је 25. јануара (6. фебруара) своју редовну седницу под председништвом П а ј е Г о с т о в и ћ а, потпредседника друштвеног. Од предмета, којих је било преко педесет, напомињемо: Устајањем са својих места и уважањем у записник узима се на тужно знање, да су од лањске главне скупштине преминули ови чланови Матичини, епископ Герман Опачић, Марко Аксентијевић, трговац у Осеку (преминуо у Крагујевцу), Сима Радуловић, ратар у Дивошу, Милан Рајиновић, тајник банског стола у Загребу. Александар Калинић парох у Ст. Паланци, Ђорђе Сретковић адвокат у Митровици, Ника Николић, грађанин у Б. Пешти, Јован ђуришић, парох у Павловцима, Сима Бикар, трговац у Сомбору. Вечан им помен! — Усвојен је програм пододбора за прославу стогодишњице од рођења дра Јована Хаџића-Светића. Прославу свога оснивача приређује цела Матица Српска у свези са овогодишњом главном скупштином: пре подне парастос, преливање гроба, затим у дворани Матичиној отварање скупштине и поздравни говор председников и говор секретарев у спомен и славу Хаџића-Светића; после подне долази пословни део скупштински. На решење управног одбора да се ове године прослави 40-годишњица рада бившег секретара а сад председника Матичиног А. Хаџића, упутио је А. Хаџић управном одбору писмо, у ком одбору захваљује на решењу а моли га, да одустане од своје намере, јер већ по природи својој не тежи за славом и мишљења је, да за живота треба славити само великане за неумрле; ал је пак по потреби народној различите поверене му дужности вршио свагда савесно, с љубављу, с одношћу и самопрегором, као веран син свога народа, који у народној слави налази уједно и своју славу. На ту је изјаву решио управни одбор, да ипак остаје при свом првашњем решењу те позива изаслани пододбор, да му за ту прославу донесе конкретан предлог. — Министарство просвете одобрило је мировинску уредбу за чиновнике Матице Српске. — Исто је министарство усвојило решење управног одбора, да се основно писмо за задужбину Јоце и Јулијане Обрадовића зготови тек онда, кад тај фонд достигне суму од 30000 фор. — Урачунава се према мировинској уредби секретару друштвеном у године службовања и доба, које је провео у служби српских школских завода у опсегу српске православне митрополије карловачке. — Узима се на знање извештај о сконтроловању касе и да је као обично, све у најбољем реду нађено. — Благајница подноси списак чланова, који се од лањске скупштине пријавили. Имена њихова изнеће се на јавност. — Решено је да се умоли удовица народног добротвора Новака Голубовског, гђа Соса Голубовска у Сентомашу, да у споразуму с управним одбором за дворану Матичину већ сад даде израдити своју слику и слику свога пок. мужа. — Школи у Доњанима поклањају се издања Матичина у колико их има. — Прима се предлог економског пододбора, да се одсад земља упарложена изда под ланик, да се ливада изда парцеларно под бостан и да се на земљи фонда М. Трандафилке, према осталим салашима, засаде багрени; уједно се позива исти пододбор, да за оправку куће бр. 36 у Н. Саду поднесе прорачун. — Издани су многи зајмови на пупиларну сигурност.

Најновије вести.

П р и л и к е у У г а р с к о ј. Преговарање о споразуму опет је отпочело, пошто су оболели посланици и заступници појединих странака оздравили. У последњој седници конференције, изјавио је гроф Чаки опозицији, како је влада вољна да одреди два своја повереника који ће са повереницима опозиције Ђеријем и Хоранскијем утаначити појединости. које се имају применити у измени кућевног реда и предлогу о куријалном суђењу. Уједно је изјавио да ће влада тек онда именовати своје поверенике, кад проучи прво цео елаборат опозиције.

Ред вожње на жељезници.

Орријент Експрес	Особни воз	Брзи воз	Особни воз		Будимпешта-Земун-Београд и натраг		Орријент Експрес	Брзи воз	Особни воз	Особни воз
					СВАКОГ УТОРНИКА И ПЕТКА					
12·20	7·35	2·40	10·20	полази	Будапешт	стиже	12·30	1·5	7·35	7·5
	7·49	2·51			Будапешт-Ференцв.			12·55	7·22	6·49
	7·54				Будапешт-китире				7·13	6·34
	8·1				Ерншобетфалва ‡				7·6	6·26
	8·10				Шорокшар				6·56	6·14
	8·20				Харасти				6·44	5·57
	8·29				Такшонь				6·34	5·46
	8·38				Дуназаршань				6·20	5·31
	8·59	3·29			Лацхаза			12·13	6·3	5·7
	9·17	„			Демшед				5·45	4·39
	9·35	3·48			Кун-Ст.-Миклош-Таш			11·53	5·29	4·16
	9·52	„			Нађалаш				5·12	3·55
	10·7	4·7			Сабадсалаш			11·33	4·59	3·34
	10·18	4·15	1·09		Филипсалаш			11·25	4·52	3·03
	10·31	„			Пуста ст. Имре				4·37	2·49
	10·44	4·31			Ченгед				4·26	2·34
2·07	11·—	4·40	1·53	стиже	Киш Кереш	полази	10·44	11·1	4·12	2·10
2·12	11·10	4·47	2·19	полази	Киш Кереш	стиже	10·39	10·54	4·02	1·59
	11·26	„			Вадперт-Таулар				3·49	1·40
	11·58	5·16			Халаш			10·27	3·25	1·6
	12·24	5·38			Киш Салаш			10·9	2·57	12·20
	12·44	„			Келебија				2·38	11·52
3·14	1·—	5·57	4·09	стиже	Суботица	полази	9·38	9·46	2·20	11·26
3·21	1·47	9·9	5·40	полази	Суботица	стиже	9·33	9·34	1·46	10·53
	2·11	„			Чантавир				1·21	10·23
	2·34	6·41			Топола			9·2	1·02	10·1
	2·57	6·58			Хеђеш-Фекетехеђ			8·45	12·33	9·30
	3·16	7·11			Врбас-Кула			8·33	12·15	9·12
	3·34	7·26			Ст. Кер			8·19	11·38	8·47
	3·51	„			Кисач				11·16	8·02
4·58	4·14	8·3	8·29		Нови-Сад		7·57	7·50	11.07	7·42
	4·25	8·9			Петроварадин град			7·38	10·58	7·35
	4·32	„			Петроварадин				10·43	7·29
	4·41	8·20			Карловци			7·28	10·43	7·19
	5·03	„			Чортановце				10·26	7·1
	5·10	8·38			Бешка			7·11	10·18	6·53
	5·25	8·49	9·42	стиже	Индија	полази		6·57	10.01	6.19
	5·34	8·54	9·52	полази	Индија	стиже		6.52	9·51	5·59
	5·46	9·—			Ст. Пазово			6·42	9·35	6·11
	5·58	„			Ново Пазово				9 22	5·58
	6·9	„			Батајница				9·11	5·46
6·10	6·32	9·35	10·51	стиже	‡ Земун	полази	6·34	6·11	8 50	1·56
6·12	6·55	9 50	11 12	полази	Земун	стиже	6·33	5·40	8·16	4·26
6·20	7·5	10·—	11·22	стиже	Београд	полази	6·25	5·31	8 05	4·15
					Суботица-Баја.					
	1·00	5·57	4·09	стиже	Суботица	полази		11·26	9·46	2·20
	4·56	9·08	8·40		Баја			7·25	7·12	10·50
	3·42	7 46	7·01		Сегедин-Рокуш			8·43	8·10	11·56
	5·37	11·12	9·44		Даљ			5·45	4·00	9·05
	6·31		9·06	полази	Ст. Бечеј				4·48	
	4·48	2·05			Ст. Бечеј	стиже				6·31
	9·45		5·45		Даљ					5·37
	11·56	4·43	2 27		Сегедин-Рокуш			12·18	11·25	3·42
	10.50				Баја					
										4·56
					Нови Сад-Баја.					
		7·56		стиже	Нови Сад	полази		8·02		
		1· 5			Баја	стиже		1·15		
					Инђија-Винковци.					
	5·25	8·49	9·42	стиже	Инђија	полази		6·19	5·57	10·01
	9·38	4·43	6·10	стиже	Винковци	стиже		9·38	10·54	6·10

*) Подвучени сати значе ноћно време од 6 сати у вече до 6 сати ујутру.

Трговина.

НОВИ САД, 28. јануара. Пшеница прве квалитете фор. 9·60—70 н. Пшеница средња ф. 9·40 до 50 нов. Пшеница лакша роба фор. 9·10—30 н. Наполица ф. 8 50——— нов. Јечам нови ф. 6·10—20 Зоб ф. 5·80—90 Кукуруз у зрну нови ф. 4·30—40 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 60 фор. Сланина сува 60 фор. дебела пушена 60 фор Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки 36—37 нов.
„ средњи . . 34—35 нов. живе мере
„ лаки . . . 32—33 нов.

Све од 1 килограма.
Теоци . 30—32 нов. по клгр.
Јагњци — — фор. по пару.
Овци . 8—12 фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

27. јануара било је . . . . . 1·39 мет.
28 јануара било је . . . . . 1·28 мет.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ НА

„ГОЛУБ“

ЛИСТ ЗА СРПСКУ МЛАДЕЖ

који излази под уредништвом Јована Благојевића, учитеља више девојачке школе сво већ XXI. годину; лист овај излази на великој 8° *два* пут месечно (осим јула и августа) а цена је годишња само **1 фор.** а. вр. те је најјефтинији дечији лист. — Претплату ваља слати на књижару **Миливоја Каракашевића у Сомбору.**

Угледни бројеви шаљу се сваком на захтевање бесплатно. 6 10—10

Изишао је 4. број

„Школског Одјека“

са овим садржајем:

Стручњаци надворници. Од М. Ђ. — О испитима у основним школама. — Из школског круга: Употреба Вуковићеве рачунице за III. разред српске народне школе. — Неколико лекција из „Науке о човеку“. Нам њено учитељима и старијој деци. — Из српских и страних листова. — Из автопомног живота. — Белешке. — Поруке администрације.

„Школски Одјек“ излази сваког 1., 10. и 20. дана у месецу. Стаје на годину 4 фор. или 10 динара, на четврт 1 фор. или 2 дин. 50 пара. Огласи се рачунају по 6 новч. од реда из ситних слова, и сваки пут плаћа се за жиг 30 новч. — Рукописи се шаљу уредништву „Школског Одјека“ у Нови Сад, а претплата и огласи администрацији „Школског Одјека“ у Нови Сад.

ОГЛАСИ.

Seid.-Damaste 75 Kr.

bis **fl. 14.65** p. Met. — sowie schwarze, weiße und farbige **Henneberg-Seide** von **45 kr.** bis **fl. 14·65** p. Met. — in den modernsten Geweben, Farben und Dessins. **An Private porto und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend.**

G. Henneberg's Seiden-Fabriken
(k. u. k. Hofl. Zürich). 601 6—52

СТЕЧАЈ.

Оставком г. Живојина Секулића учитеља III. р. мешовите школе у Фелдварцу (бачком) остало је упражњено једно учитељско место, на које се овим стечај расписује.

Плата је с тим местом скопчана: 400 ф. у готовини, од којих се рачуна 360 фор. у име редовне и 40 ф. у име пофторне школе, коју прима у напред у месечним оброцима из политичне благајне (у изгледу је, да ће политична општина ту плату, са платама осталих учитеља изравнати, и са 144 ф. 50 н. повисити); у име стана, док се стан не пазида 100 ф. у име зимњег огрева за себе и школу 50 ф. за чишћење школе 30 ф. за писарину 10 ф. 50 н. и од укопа кад на њега ред дође и кад позван буде 1 ф. —

Изабрани учитељ имаће све школ. уредбом прописане предмете предавати у оним разредима, које му местни шкодски одбор доделио буде. Осим тога дужан ће бити недељом и празником, као и на пређосвећеним литургијама у једној певници појати. —

Рок стечају траје шест недеља дана.

Молбенице са сведочбама ваља упутити на местни школски одбор. —

Из III. ванредне седнице школског одбора, држане у Фелдварцу (бачком) 24. јан. (5 фебр.) 1899.

Богдан Поповић општ. перовођа. — **Стеван Кирић** председник.

48 2 3

Дражбени оглас.

Од стране економског пододбора »Матице Српске« овим се до знања ставља, да ће се један део земље на трандафилкином салашу бившег Милићевом, који лежи поред школе на »Малом Јарку« издавати путем јавне дражбе под ланик који се у зеленом стању покосити има.

Дражба ће се одржати у уторак 9. (21.) фебруара о. г. по подне у 2 сахата на лицу места.

У исто време издаваће се стара ледина под бостан или пак под други подобни усев у малим парцелама, а под условом да се постигнута аренда на ледину има на дан дражбе платити.

Ближи услови могу се у благајници »Матице Српске« и на дан дражбе на лицу места дознати.

У Н. Саду, 20. јануара (10. фебруара.) 1899. год

економски пододбор
„Матице Српске.“

54 1—2

ПОМОЋНИК

помодно-мануфактурне трговине, сервирао 6 година, говори осим српски још немачки и мађарски перфектно, тражи места. Ступање одма или за 14 дана. Обратити се треба на Администрацију овог листа. 53. 1—3

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од реуме, костобоље, расхлађења и томе сличних патња и болести, да га и с ми лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стоваришће код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt.
525 18—39

Златна медаља светске изложбе у Паризу

ЧОКОЛАДА И КАКАО Suchard.

Да би се избегао сваки неспоразум, чини се поштована публика пажљивом, да творница **PH. SUCHARD** тако звану **БРУХ-ЧОКОЛАДУ** нити прави, нити у промет пушта.

Чоколаде Suchard јесу уз гаранцију чисте;
Чоколаде Suchard имају омотач од станиола;
Чоколаде Suchard увијене су још једним омотачем;
Чоколаде Suchard имају на омотачу фабричну марку и потпис.

40 2—52

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

Квиздив реституциони флуиде.

Ц. и кр. привил. вода за прање коња.
Цена боцци 1 фор. 40 новч. и пр.

Квиздов корнајбуртки прашак за гајење марве

већ од 35 година употребљује се по дворским, војничким, као и већим цивилним шталама, на оснажавање и свежење коња после јачих напора, лечи укочене зглавкове и повраћа коњу пређашњу свежност и снагу. Прави је само под горе означеним жигом. Добити се може у свима лекарницама и дроге рија аустро-угарске монархије.

Главно стоваришће код
Franz Joh. Kwizda,
k. u. k. öst.-ung., kön. rumän., first. bulgar. Hoflieferant
Kreisapotheker, Korneuburg bei Wien.
583 8—45

ПРЕДАЈА шпецерајске радње.

У једној већој вароши са врло великом околином већ дуго година постојећа **шпецерајска радња** на најглавнијем месту, предаје се усљед фамилијарних околности уз врло повољне услове. Који је вољан исту примити, нека своје понуде пошаље администрацији овог листа под шифром **„Напредак 101.“** 41 3—3

НЕНАДМАШНО!

250 предмета само за 3 ф. 25 н. и то:

1 џепни „реформ“ сахат од финог никла, добро ходећи
1 ланац за сат, позлаћен
1 прстен позлаћен
1 игла са имитираним брљантима за краватне
1 пар минђуша позлаћених са имитираним брљантима
1 копча од никла за оковратник
1 спраза за закопчавање рукавица
1 кључић са кариком
1 пар дугмади за манжетне позлаћених
3 дугмета за прса позлаћених
1 крејон (оловка)
1 бележница врло фина
1 фина ташула за цигаре
1 џепо огледалце
1 сапун за лице
72 фина перета од челика
1 практично држаље за перо
25 врло финих кувертa
25 врло финих папира за писма
110 разних предмета, који су домаћици потребни.

Свих горњих **250** предмета разашиљемо за само

3 фор. 25 нов. поузећем или за готов новац у напред.

За солидну и брзу послугу јамчи се.

Wiener Versandt-Etablissement

L. Siegelmann & Comp. Wien, II. Obere Donaustrase 81.

Ценовнике шаљемо бесплатно о нашем трошку. 1—3 35

Американски џепни сатови.

Јако тражени, боја никла се не мења, састав је тачнији и бољи него најскупљи.

Цена је по комаду 3 фор.

Поред јаког тражења докле их траје на стоваришту. К томе ланац сребрн за 60 новч.

Готовим бријаче који сами брију

„Foks“ прави солингишки продукт, одликован на многим изложбама, не треба вежбања, посечене искључиво. Чист и леп посао; искључена је свака болест коже, постојан и који заштеђује новац.

Комад 3 фор,

Сеченица *** звезде од светлога челика а остали су делови од алпака.

Засебна сеченица к томе 1 фор. 479 15—26

Може се наручити код:

POLLÁK SÁNDOR, főbizományosnál
BUDAPEST V. ker., Kálmán-utcza 17.

Скупљачима од пет комада, један комад приде.

У ЖИВОТУ НИКАД

се неће десити тако ретка прилика, да се могу за **само 3 фор. 75 новч.** купити следећа занредно лепа колекција јеспапа.

20 комада — **3 фор. 75 н** — 20 комада — **3 фор. 75 н.**

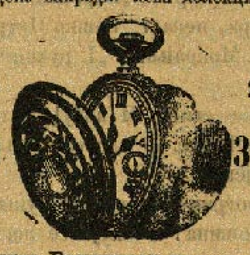

1 **Јубиларни Анкер-Ремонтоар** џепни сат тачно ходећи **уз петогодишњу гаранцију,**
1 прави позлаћени пашцир-ланац,
2 ком. златни имитирани прстена најновијих фасона са вештачким брилантима,
2 ком. дугмади за манжетне од дубл-злата са механизмом,
1 врло диван брош са иглом,
3 ком. дугмади за груди,
1 патент-дугме за крагнове,
1 врло фина игла за краватну,
1 кутија (футрола) за Анкер-сат,
1 џепно огледало са кутијицом,
1 игла за блузе, фезонирано злато,
1 крејон (Crayon), може се употребити и као прикопча са механичном справом.
4 предмета за шалу, који проузрокују весеолост а који сами иначе 1 фор. 50 нов. вреде.

Ови сви 20 дивних драгоцених предмета заједно са Анкер-Ремонтоар-сатом коштају само

3 фор. 75 ов.

Што се не буде допадало радо се се изменути, или се повраћа новац, по томе је сваки губитак искључен. Истоветни огласи су потворе. Може се поручити за готово или са поузећем од 45 1—2

Rabinovicz

Wien, I. Maximilianstr. 3. Z. N.

За марву

Мостаних
Децималних
Центималних
Баланце
Апотекарских
и т. д.

52 1—

КАНТАРЕВА

K. u. k. Hoflieferant

JOSEF FLORENC

I, Rothenthurmstr. 26

Оправке спровађа брзо.

Телефон 6065.

Каталози бадава.

Главни уредник Јаша Томић. — Одговорни уредник Константин Брадваровић. — Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.